

2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita

Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai

(2015/C 417/04)

1. KONTEKSTAS

Europa turi spręsti neatidėliotinus uždavinius: vėl pradėti kurti darbo vietas ir atgaivinti ekonomiką, užtikrinti tvarų augimą, panaikinti investicijų trūkumą, stiprinti socialinę sanglaudą, koordinuoti atsaką į migracijos srautus, itin daug dėmesio skirti radikalėjimo ir smurto prevencijai. Kartu Europa privalo spręsti ilgalaikius uždavinius, susijusius, pavyzdžiui, su visuomenės senėjimu, prisitaikymu prie skaitmeninio amžiaus reikalavimų ir konkuravimu pasaulinėje žinių ekonomikoje.

Europos politinis atsakas pagal Europos Komisijos politines gaires „Nauja pradžia Europai. Mano darbotvarkė: darbo vietų kūrimas, augimas, teisingumas ir demokratiniai pokyčiai“⁽¹⁾ – tai naujo etapo pradžia. Švietimas ir mokymas yra labai svarbūs ekonominiu požiūriu, nes tai augimui palankus sektorius, kuris gali turėti lemiamos reikšmės įgyvendinant šią naująją darbotvarkę. Investicijos į žmogiškąjį kapitalą – tai apdairiai išleisti pinigai. Tinkamas švietimas ir mokymas padeda skatinti tvarų ekonomikos augimą, taip pat darnų vystymąsi: skatinami moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, inovacijos, našumas ir konkurencingumas. Valstybės narės turėtų daryti būtinas investicijas į visas švietimo ir mokymo sistemas siekiant didinti jų veiksmingumą ir efektyvumą gerinant darbo jėgos įgūdžius bei kompetencijas, kad tokiu būdu jos galėtų geriau numatyti ir patenkinti sparčiai kintančius dinamiškų darbo rinkų poreikius vis labiau skaitmeninėje ekonomikoje ir technologinių, aplinkos bei demografinių pokyčių kontekste. Valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų, kad būtų gerinama prieiga visiems prie kokybiško mokymosi visą gyvenimą ir įgyvendinamos vyresnių žmonių aktyvumo strategijos, kuriomis siekiama, kad profesinis gyvenimas taptų ilgesnis.

Tragiški smurtinio ekstremizmo protrūkiai 2015 m. pradžioje yra akivaizdus priminimas, kad mūsų visuomenės yra pažeidžiamos. Švietimas ir mokymas atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad mūsų bendros žmogiškosios ir pilietinės vertybės būtų apsaugotos ir perduotos būsimoms kartoms, siekiant propaguoti minties ir saviraiškos laisvę, socialinę įtrauktį ir pagarbą kitiems, taip pat užkirsti kelią visų formų diskriminacijai ir kovoti su ja, sustiprinti šių bendrų pagrindinių vertybių mokymą ir pripažinimą ir sukurti pagrindą įtraukesnei visuomenei pasitelkiant švietimą – pradedant nuo ankstyvo amžiaus.⁽²⁾ Švietimas ir mokymas gali padėti užkirsti kelią skurdui ir socialinei atskirčiai bei kovoti su jais, skatinti tarpusavio pagarbą ir sukurti pagrindą atvirai ir demokratiniai visuomenei, kuria grindžiamas aktyvus pilietiškumas.

Kartu švietimo ir mokymo sistemos susiduria su uždaviniu, kaip užtikrinti vienodas galimybes gauti aukštos kokybės švietimo paslaugas, visų pirma įtraukiant nepalankiausias sąlygas turinčius asmenis ir į mokymosi aplinką integruojant įvairios kilmės asmenis, be kita ko, tinkamai integruojant neseniai atvykusius migrantus⁽³⁾, tokiu būdu skatinant didesnę socialinę konvergenciją.

Atsižvelgiant į tai, švietimas ir mokymas atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant kelias ES strategijas ir iniciatyvas, įskaitant strategiją „Europa 2020“, Jaunimo garantijų iniciatyvą, Jaunimo užimtumo iniciatyvą, Bendrosios skaitmeninės rinkos iniciatyvą, Europos saugumo ir migracijos darbotvarkes ir Investicijų planą Europai, kartu visapusiškai atsižvelgiant į valstybių narių kompetenciją jų švietimo ir mokymo sistemų srityje. Bendradarbiaujant pagal strateginę programą „ET 2020“ papildomi nacionaliniai veiksmai ir pasitelkiant tarpusavio keitimąsi informacija, tarpusavio mokymąsi, įrodymų ir duomenų rinkimą valstybėms narėms padedama vykdyti reformas, kuriomis siekiama labiau pagerinti jų veiklos rezultatus.

Švietimas ir mokymas suteikia asmenims žinių, gebėjimų ir kompetencijų, o tai užtikrina jiems galimybę tobulėti ir nulemti savo padėtį – asmenims užtikrinama daugiau galimybių, jie tinkamai parengiami jų būsimam gyvenimui, sukuriama aktyvus pilietiškumo ir demokratinė vertybių pagrindas ir skatinama įtrauktis, vienodos galimybės ir lygybė.

⁽¹⁾ Komisijos pirmininko Jeano-Claude'o Junckerio pateiktos Europos Parlamentui 2014 m. liepos 15 d. Strasbūre.

⁽²⁾ Deklaracija dėl pilietiškumo ir bendrų laisvės, tolerancijos ir nediskriminavimo vertybių skatinimo pasitelkiant švietimą, Paryžius, 2015 m. kovo 17 d.

⁽³⁾ Kai šiame tekste daroma nuoroda į migrantus, taikoma ši nuostata:

Tai nedaro poveikio teisinei padėčiai, susijusiai su įvairių kategorijų migrantų galimybėmis gauti švietimo ir mokymo paslaugas, kaip apibrėžta taikytinoje tarptautinėje teisėje, Europos Sąjungos teisėje ir nacionalinėje teisėje.

Iš Komisijos 2015 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenio matyti, kad tebėra didelių problemų:

- visoje ES 22 % penkiolikmečių matematikos mokymosi rezultatai yra nepakankami. Tarp prastomis socialinėmis ir ekonominėmis sąlygomis gyvenančių mokinių šis nerimą keliantis skaičius siekia 36,6 %. Be to, 18 % iš ES penkiolikmečių skaitymo rezultatai yra prasti, o 17 % gamtos mokslų mokymosi rezultatai yra nepakankami. Nepakankami šių dalykų mokymosi rezultatai tarp berniukų yra maždaug 60 % prastesni nei nei tarp mergaičių; ⁽⁴⁾
- kas ketvirtas suaugęs asmuo Europoje patenka į žemos kvalifikacijos spąstus – jų galimybės patekti į darbo rinką yra ribotos ir kartu jie neturi galimybių toliau siekti švietimo ir mokymo. Tik 4,4 % iš 66 milijonų suaugusių asmenų, baigusį bent pagrindinio ugdymo programą, dalyvauja suaugusiųjų mokymosi sistemoje; ⁽⁵⁾
- mokyklos nebaigusiu asmenų ⁽⁶⁾ skaičius šiuo metu siekia 11,1 %. Nors padaryta reikšminga pažanga įgyvendinant bendrą strategijos „Europa 2020“ pagrindinį tikslą, visoje Europoje tebėra daugiau kaip 4,4 milijonai mokyklos nebaigusiu asmenų, ir apie 60 % jų yra neaktyvūs arba bedarbiai, o tai reiškia didesnę socialinės atskirties ir pasyvesnio dalyvavimo visuomeniniame gyvenime riziką;
- aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų ⁽⁷⁾ dalis toliau auga (šiuo metu – 37,9 %). Vėlgi, padaryta reikšminga pažanga įgyvendinant bendrą strategijos „Europa 2020“ pagrindinį tikslą, tačiau absolventų įsidarbinimo galimybės visoje ES tebėra labai vangios.

2014 m. atlikus išsamią strateginės programos „ET 2020“ laikotarpio vidurio apžvalgą, į kurią buvo įtrauktos valstybės narės bei pagrindiniai suinteresuotieji subjektai ir kuria grindžiama ši ataskaita, buvo padarytos trys pagrindinės politikos išvados:

- buvo patvirtinta visų lygmenų švietimą ir mokymą apimančios integruotos sistemos vertė. Atsižvelgiant į šiandienos poreikį užtikrinti lankstų mokymąsi ir galimybes keisti studijų kryptį, turi būti taikoma nuosekli politika – nuo ikimokyklinio ugdymo ir mokyklinio ugdymo iki aukštojo mokslo, profesinio rengimo ir mokymo bei suaugusiųjų mokymosi, taip laikantis mokymosi visą gyvenimą principo.
- Strateginės programos „ET 2020“ keturi strateginiai tikslai (ir dabartiniai ES lyginamieji standartai) tebėra aktualūs; tai visapusiški ir perspektyvūs tikslai, kurie buvo suformuluoti 2009 m. Tarybos išvadose dėl strateginės programos „ET 2020“, ir yra tvirtas veiklos pagal šią programą laikotarpiu iki 2020 m. pagrindas. Vis dėlto reikia peržiūrėti politikos prioritetus, kad būtų atsižvelgta į neatidėliotinus uždavinius ekonomikos bei užimtumo srityse ir į švietimo vaidmenį skatinant vienodas galimybes bei įtrauktį ir perteikiant bendras Europos vertybes, tarpkultūrinę kompetenciją ir aktyvaus pilietiškumo principus.
- Strategine programa „ET 2020“ labai prisidedama prie bendros ES darbo vietų kūrimo, ekonomikos augimo ir investicijų skatinimo darbotvarkės, įskaitant Europos semestrą, įgyvendinimo. Todėl būtų galima stiprinti įrodymų bazę ir intensyvinti tarpusavio mokymąsi atsižvelgiant į reformų uždavinius, taip pat prireikus didinti programos aktualumą konkrečioms šalims.

Atsižvelgiant į pirmiau išdėstytus uždavinius bei politikos išvadas ir siekiant geriau suderinti strateginę programą „ET 2020“ su ES politikos laikotarpiu ir prioritetais, šioje bendroje ataskaitoje siūloma Europos bendradarbiavimą pagal šią programą vykdyti laikotarpiu iki 2020 m. ir taip darbo pagal programą ciklą prailginti nuo trejų iki penkerių metų.

2. PAGRINDINIAI UŽDAVINIAI, NULEMIANTYS BŪSIMŲ PRIORITETŲ PASIRINKIMĄ

Remiantis apžvalgos rezultatais ir kartu pripažįstant valstybių narių skirtumus, šiame skyriuje aprašomi pagrindiniai Europos švietimo ir mokymo sistemų pokyčiai ir uždaviniai, dėl kurių buvo nustatytos naujos **prioritetinės sritys** ir **konkretūs siekiai** vykdant tolesnį darbą laikotarpiu iki 2020 m.

Naujos **prioritetinės sritys** yra šios:

- aktualios ir aukštos kokybės mokymosi visą gyvenimą metu suformuotos žinios, gebėjimai ir kompetencijos, itin daug dėmesio skiriant mokymosi rezultatų reikšmei įsidarbinimo galimybių, inovacijų, aktyvaus pilietiškumo ir gerovės srityse;
- įtraukusis švietimas, lygybė, vienodos galimybės, nediskriminavimas ir pilietinių gebėjimų propagavimas;

⁽⁴⁾ EBPO 2012 m. PISA rezultatai. Kompetencija pasitelkiant vienodas galimybes.

⁽⁵⁾ Europos Komisija (2013 m.), Tyrimas dėl suaugusių asmenų gebėjimų: pasekmės švietimo ir mokymo politikai Europoje.

⁽⁶⁾ 18–24 metų amžiaus gyventojų, baigusiu tik pagrindinio ugdymo ar žemesnės pakopos programą, kurie daugiau nebesimoko, dalis.

⁽⁷⁾ 30–34 metų amžiaus asmenų, sėkmingai užbaigusiu tretinio išsilavinimo programą, procentinė dalis (Eurostato duomenys).

- atviras ir novatoriškas švietimas ir mokymas, be kita ko, atsižvelgiant į visus skaitmeninio amžiaus reikalavimus;
- tvirta parama mokytojams, dėstytojams, mokyklų vadovams ir kitiems švietimo srities darbuotojams;
- gebėjimų ir kvalifikacijų skaidrumas ir pripažinimas siekiant sudaryti palankesnes sąlygas judumui mokymosi tikslais ir darbuotojų judumui;
- tvirtos investicijos, švietimo ir mokymo sistemų kokybė ir veiksmingumas.

Šios prioritetinės sritys ir su jomis susiję konkretūs siekiai yra apibrėžti šios ataskaitos priede.

2.1. Mokymosi rezultatų kokybė ir aktualumas yra labai svarbūs gebėjimų ir kompetencijų ugdymo veiksniai

Dėl Europai būdingo žemo pagrindinių žinių ir gebėjimų lygio lėtėja ekonomikos pažanga ir smarkiai ribojamos žmonių profesinės, socialinės ir asmens savirealizacijos galimybės. Siekiant gerinti įsidarbinimo galimybes, skatinti inovacijas bei aktyvų pilietiškumą ir remiantis 2006 m. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, pagrindiniai gebėjimai privalo būti susieti su kitomis pagrindinėmis kompetencijomis ir nuostatomis: kūrybiškumu, verslumu ir iniciatyvumu, skaitmeniniais įgūdžiais⁽⁶⁾, užsienio kalbų mokėjimu, kritiniu mąstymu, įskaitant e. raštingumą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, ir gebėjimais, kuriuose atsispindi didėjantys poreikiai, pavyzdžiui, tais, kurių reikia žaliajai ekonomikai ir skaitmeniniame bei sveikatos apsaugos sektoriuose.

Gerinti mokymosi rezultatų kokybę turi būti skatinama viso gyvenimo metu. Dauguma valstybių narių įdiegė visapusiškas mokymosi visą gyvenimą strategijas, tačiau tokias strategijas turėtų parengti visos šalys; jos taip pat turėtų užtikrinti galimybes keisti įvairių formų ir lygmenų studijų kryptį bei galimybes iš švietimo ir mokymo sistemos pereiti į darbo rinką. Todėl reikia dėti nuolatinės pastangas, skirtas įvairių mokymosi sektorių ir švietimo įstaigų bei atitinkamų suinteresuotųjų subjektų veiklai koordinuoti bei jų partnerystei skatinti.

Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra (ECEC) yra atspirties taškas ir viena iš veiksmingiausių pagrindinių kompetencijų išmanymo didinimo priemonių, tačiau šioje srityje kyla dvejojas uždavinys – plėsti prieinamumo galimybes ir gerinti kokybę. Kai kuriose šalyse paslaugų teikimas jaunesniems nei trejų metų vaikams yra itin probleminė sritis. Kaip siūloma ankstesnio darbo ciklo metu valstybių narių ekspertų parengtoje ECEC kokybės sistemoje, pagrindinės tolesnio darbo sritys galėtų apimti prieinamumo didinimą, daugiausia dėmesio skiriant palankių sąlygų neturintiems asmenims, darbuotojų profesionalumo didinimą ir veiksmingas valdymo, mokymo programų, finansavimo ir stebėsenos sistemas.

Visos valstybės narės **nustatė priemones, kuriomis siekiama mažinti mokyklos nebaigusių asmenų skaičių**, tačiau šios priemonės ne visada prilygsta visapusiškoms strategijoms, kaip reikalaujama 2011 m. Tarybos rekomendacijoje⁽⁷⁾, arba lygiavertėms faktais grindžiamoms politikos priemonėms. Norint užtikrinti sėkmingą atsaką, reikia prisiimti ilgalaikius įsipareigojimus ir užtikrinti sektorių bendradarbiavimą, daug dėmesio skiriant teisingam prevencijos, ankstyvosios intervencijos ir kompensavimo priemonių deriniui. Mokyklose taikoma mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus mažinimo politika turėtų apimti bendradarbiavimu grindžiamus metodus, aktyvų tėvų dalyvavimą, partnerystes su išorės suinteresuotaisiais subjektais ir bendruomene, priemones, kuriomis siekiama remti mokinių gerovę ir teikti aukštos kokybės orientavimo ir konsultavimo paslaugas, užtikrinant, kad kiekvienas mokinys turėtų vienodas galimybes gauti aukštos kokybės švietimo paslaugas, dalyvauti aukštos kokybės švietimo sistemoje ir gauti iš to naudos, ir sudarant visiems besimokantiems galimybę išnaudoti visą savo potencialą.

Aukštojo mokslo sistemos turėtų skatinti žinių ekonomiką ir reaguoti į visuomenės poreikius. Aukštasis mokslas turi veiksmingai reaguoti į kintančios visuomenės ir darbo rinkos poreikius, gerinti Europos gebėjimus bei žmogiškąjį kapitalą ir didinti savo indėlį į ekonomikos augimą. Kad būtų pasiektas šis tikslas, aukštasis mokslas turėtų užtikrinti, kad modernizavimas būtų sutelktas į švietimo, mokslinių tyrimų, inovacijų ir užimtumo sinergijas, sukuriant aukštojo mokslo įstaigų ir vietos aplinkos bei regionų sąsajas, įgyvendinant novatoriškus mokymo programų aktualumo didinimo metodus, įskaitant IRT naudojimą, gerinant perėjimą į darbo rinką ir stiprinant tarptautinį bendradarbiavimą. Nors mokyklos nebaigusių asmenų skaičiaus sumažinimas ir mokyklą baigusių asmenų skaičiaus padidinimas, ypač kalbant apie palankių sąlygų neturinčių asmenų grupes, tebėra daugelio valstybių narių uždavinys, pirmenybę reikia teikti poreikiui užtikrinti, kad visų formų aukštuoju mokslu studentams būtų suteikta atitinkamų aukšto lygio žinių, gebėjimų ir kompetencijų, kurie padėtų jiems pasirėngti būsimai karjerai. Aukštasis mokslas taip pat privalo parengti studentus aktyviam pilietiškumui, kuris remiasi atviromis nuostatomis ir kritiniu mąstymu, taip pat prisidėti prie asmens tobulėjimo, kartu atlikti savo tikrąjį vaidmenį perduodant ir kuriant žinias.

⁽⁶⁾ Mokymasis ir skaitmeninių įgūdžių įgijimas – tai ne vien tik naudojimosi informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT) gebėjimų įgijimas, bet ir saugus bendradarbiavimu grindžiamas ir kūrybiškas IRT naudojimas, įskaitant kodavimą.

⁽⁷⁾ Jungtinė Karalystė balsavo prieš šią rekomendaciją.

Profesinis rengimas ir mokymas (PRM) atlieka svarbų vaidmenį ugdant atitinkamus gebėjimus. Profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų užimtumo lygis daugumoje valstybių narių jau yra geras. Taip yra ir dėl priemonių, kuriomis siekiama gerinti profesinio rengimo ir mokymo veiksmingumą, kokybę ir patrauklumą, kurių buvo imtasi 2011–2014 m. laikotarpiu, kad būtų įgyvendinti siektini rezultatai, apibrėžti 2010 m. Briugės komunikate pagal Kopenhagos procesą. Turėtų būti vykdomos tolesnės reformos vadovaujantis 2015 m. birželio 22 d. Rygos išvadose apibrėžtais vidutinės trukmės laikotarpio siektiniais rezultatais (žr. priedą). Atitinkami gebėjimai turėtų būti toliau ugdomi toliau skatinant visų formų mokymąsi darbo vietoje, pavyzdžiui, stažuotes, pameistrystę ir dualines profesinio rengimo ir mokymo sistemas, stiprinant Europos pameistrystės aljansą, sukuriant dar daugiau partnerystių su visais suinteresuotaisiais subjektais vietos, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis ir gerinant gebėjimų poreikių numatymą. Kartu turėtų būti stiprinamas pradinis ir tęstinis PRM mokytojų, dėstytojų ir kuratorių profesinis tobulinimasis, be kita ko, pasitelkiant profesines stažuotes verslo ir pramonės sektoriuose, kad būtų neatsilikama nuo pokyčių atitinkamoje srityje.

Suaugusiųjų mokymasis kaip kvalifikacijos kėlimo, perkvalifikavimo, aktyvaus pilietiškumo ir socialinės sanglaudos pagrindas. Atsižvelgiant į naujausių tyrimų rezultatus⁽¹⁰⁾, kurie rodo, kad suaugusiųjų pagrindinių gebėjimų lygis yra žemas, taip pat į globalizacijos poveikį gebėjimų poreikiams ir nedarbo lygiui, kuris yra didelis, būtina stiprinti atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės įgyvendinimą. Prioritetai turėtų apimti veiksmingesnį valdymą, gerokai didesnę pasiūlą ir paklausą, lankstesnį paslaugų teikimą, didesnę prieinamumą, atidesnę stebėseną ir geresnį kokybės užtikrinimą (žr. priedą). Suaugusiųjų mokymasis suteikia neseniai atvykusiems migrantams ir migrantų kilmės asmenims tolesnio mokymosi ar profesinio persikvalifikavimo galimybę ir padidina šių asmenų galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje ir integruotis į visuomenę.

2.2. Švietimas ir mokymas yra būtini socialinės sanglaudos, lygybės, nediskriminavimo ir pilietinių gebėjimų propagavimo veiksniai

Nelygybė daugumoje Europos ir EBPO šalių yra didžiausia per pastaruosius trisdešimt metų, o tai neigiamai veikia švietimo rezultatus, kadangi švietimo sistemose paprastai atkartojami esami socialinės ir ekonominės padėties modeliai. Todėl iš kartos į kartą perduodamos žemos kvalifikacijos ciklo nutraukimas turėtų būti laikomas pirmenybiniu tikslu. Dauguma valstybių narių ėmėsi priemonių, siekdamas pagerinti palankių sąlygų neturinčių besimokančiųjų galimybę siekti išsilavinimo. Vis dėlto išlieka labai nelygios galimybės švietimo srityje, o galimybė gauti kokybiškas švietimo ir mokymo paslaugas, pradėdant ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros lygmeniu, tebėra iššūkis keliose ES šalyse. Būtinai realūs veiksmai, kuriais būtų atsižvelgta į visų formų įvairovę ir užtikrintas įtraukusis švietimas ir mokymas visiems besimokantiems, daugiausiai dėmesio skiriant palankių sąlygų neturinčių asmenų grupėms, pavyzdžiui, specialiųjų poreikių turintiems besimokantiems, neseniai atvykusiems migrantams, migrantų kilmės asmenims ir romams. Turėtų būti sutelkiamos visos jaunimo garantijų iniciatyvos priemonės (t. y. mokomoji praktika darbo rinkoje, pameistrystė ir antra galimybė dalyvauti švietimo ir mokymo sistemoje).

Turi būti sprendžiamas lyčių nelygybės švietimo ir mokymo sistemoje, be kita ko, atsirandančios dėl išliekančių lyčių stereotipų, klausimas ir nagrinėjamas lyčių skirtumų pasirenkant išsilavinimo kryptį aspektas. Patyčių, priekabiavimo ir smurto mokymosi aplinkoje, taip pat ir dėl lyties, negalima toleruoti. Mokymo įstaigos ir mokytojai, dėstytojai, mokyklų vadovai ir kiti švietimo srities darbuotojai turi būti tinkamai parengti ir remiami, kad besimokantiems būtų užtikrinta įtrauktis, lygybė, vienodos galimybės, nediskriminavimas ir demokratinis pilietiškumas jų mokymosi aplinkoje. Atvirai mokymosi aplinkai, pavyzdžiui, viešosioms bibliotekoms, atviriesiems suaugusiųjų mokymo centrams ir atviriesiems universitetams turėtų būti suteiktos galimybės skatinti socialinę įtrauktį.

2015 m. kovo 17 d. švietimo ministrų Paryžiaus deklaracijoje raginama imtis veiksmų visais lygmenimis siekiant sustiprinti švietimo vaidmenį propaguojant pilietiškumą ir bendrąsias vertybes – laisvę, toleranciją ir nediskriminavimą, stiprinant socialinę sanglaudą ir padedant jaunimui tapti atsakingais, atvirais ir aktyviais įvairialypės ir įtraukios visuomenės nariais⁽¹¹⁾. Švietimas yra svarbus siekiant užkirsti kelią marginalizacijai bei radikalėjimui ir kovoti su šiais reiškiniais. Tolesnė su šia deklaracija susijusi veikla yra vienas iš svarbiausių naujojo darbo ciklo prioritetų. Ši veikla bus vykdoma pasitelkiant bendrą analizę, tarpusavio mokymąsi, susitikimus, gerosios patirties sklaidą ir konkrečias priemones, remiamas iš programos „Erasmus+“ lėšų, pagal keturias deklaracijoje nustatytas sritis: i) užtikrinti, kad vaikai ir jaunimas įgytų socialinių, pilietinių ir tarpkultūrinių gebėjimų propaguojant demokratinės vertybes ir pagrindines teises, socialinę įtrauktį ir nediskriminavimą, taip pat aktyvų pilietiškumą; ii) plėtoti kritinį mąstymą ir gebėjimą naudotis

⁽¹⁰⁾ Žr. visų pirma EBPO Tyrimą dėl suaugusių asmenų gebėjimų, kuris buvo atliktas pagal Suaugusiųjų gebėjimų tarptautinio vertinimo programą (PIAAC).

⁽¹¹⁾ Neformalusis švietimas yra svarbus veiksnys siekiant skatinti socialinį ir demokratinį jaunimo dalyvavimą – tai vienas iš ES bendradarbiavimo sistemos jaunimo srityje prioritetų (2015 m. ES jaunimo reikalų ataskaita).

žiniasklaidos priemonėmis; iii) puoselėti palankių sąlygų neturinčių vaikų ir jaunimo švietimą ir iv) propaguoti kultūrų dialogą pasitelkiant visų formų mokymąsi bendradarbiaujant kitose atitinkamose politikos srityse ir su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

Dėl dabartinio migrantų srauto į Europą pirmiau nurodytų veiksmų sričių svarba dar labiau padidėja. Žmonių iš įvairiausių aplinkos atvykimas yra iššūkis švietimo bei mokymo sektoriui ir jo suinteresuotiesiems subjektams visoje Europoje. Kalbant apie tuos migrantus, kurie pasilieka mūsų šalyse, jų integracija į švietimo ir mokymo sistemą yra itin svarbus žingsnis siekiant užtikrinti jų socialinę įtrauktį, įsidarbinimo galimybes, profesinę bei asmens savirealizaciją ir aktyvų pilietiškumą. Atsižvelgiant į tai, vienas iš svarbiausių prioritetų yra sudaryti palankesnes efektyvaus priimančiosios šalies kalbos (-ų) mokymosi galimybes. Be to, migrantų integracijos sėkmė taip pat priklauso nuo mokytojų, dėstytojų, mokyklų vadovų, kitų švietimo srities personalo narių, besimokančiųjų ir tėvų žinių apie kitas kultūras ugdymo siekiant užtikrinti geresnį pasirengimą kultūrų įvairovei mokymosi aplinkoje. Europinis migracijos aspektas išryškina, kokia aktuali yra visapusiška parama valstybėms narėms joms vykdant integracijos veiksmus, pavyzdžiui, pasitelkiant bendrą analizę, tarpusavio mokymąsi, konferencijas ir gerosios patirties sklaidą.

2.3. Aktualiam ir aukštos kokybės mokymuisi reikalingas ...

Aktyvesnis novatoriškų pedagoginių metodų ir skaitmeninių įgūdžių ugdymo priemonių naudojimas. Švietimo ir mokymo sistemoje (visuose lygmenyse) gali būti naudinga įdiegti gerai išbandytą novatorišką pedagoginę praktiką ir didaktinę medžiagą, kuri, kaip įrodyta, gali konkrečiai prisidėti prie įtraukaus, aktyvaus įvairių besimokančiųjų mokymosi. Kelios valstybės narės pranešė apie iniciatyvas, kuriomis siekiama gerinti mokytojų ir besimokančiųjų skaitmeninius įgūdžius, o trečdalyje valstybių narių nustatytos nacionalinės švietimo skaitmeninio strategijos. Tačiau dar liko keletas didelių uždavinių. Visuomenės tampa vis labiau skaitmeninės, taigi didėja skaitmeninių įgūdžių poreikis. Švietimas ir mokymas turi patenkinti šį poreikį, o tam reikalingos investicijos į infrastruktūrą, organizaciniai pokyčiai, skaitmeninės priemonės ir mokytojų, dėstytojų, mokyklų vadovų ir kitų švietimo srities personalo narių skaitmeniniai įgūdžiai, taip pat reikia sukurti skaitmeninių (ir atvirų) švietimo išteklių ir aukštos kokybės švietimo programinę įrangą. Švietimo ir mokymo sistemos turėtų pasinaudoti naujų pokyčių IRT srityje teikiama nauda ir diegti novatoriškas ir aktyvias pedagogines priemones, paremtas dalyvavimu ir projektais grindžiamais metodais. Atvira mokymosi aplinka, pavyzdžiui, viešosios bibliotekos, atvirieji suaugusiųjų mokymo centrai ir atvirieji universitetai, gali padėti užtikrinti švietimo sektorių bendradarbiavimą, be kita ko, palankių sąlygų neturinčių besimokančiųjų labui.

Tvirta parama mokytojams, dėstytojams, mokyklų vadovams ir kitiems švietimo srities personalo nariams, kurie atlieka itin svarbų vaidmenį užtikrinant besimokančiųjų sėkmę ir įgyvendinant švietimo politiką. Daug valstybių narių pranešė apie mokytojų rengimo gerinimo priemones ir pabrėžė, kad mokytojų ir dėstytojų pradinis rengimas ir tęstinis profesinis tobulėjimas turėtų atitikti paskirtį ir apimti dėstomą dalyką, pedagogiką ir praktiką. Prioritetas išlieka tas pats – suteikti visų lygių ir visų švietimo ir mokymo sektorių atitinkamiems darbuotojams tvirtų pedagoginių gebėjimų ir kompetencijų, pagrįstų patikimais moksliniais tyrimais ir praktika. Jie turėtų būti mokomi atsižvelgti į individualius besimokančiųjų poreikius ir į didėjančią įvairovę jų socialinės, kultūrinės, ekonominės ir geografinės kilmės atžvilgiu, užkirsti kelią mokyklos nebaigimui ir optimaliai taikyti novatoriškus pedagoginius metodus bei IRT priemones, kartu pasinaudojant pradedantiesiems darbuotojams skirta parama karjeros pradžioje.

Daugelyje šalių dėl darbuotojų trūkumo vis sunkiau užtikrinti geros kokybės dėstymą, ir vis mažiau domimasi pedagogo profesija. Todėl valstybės narės turėtų imtis priemonių pedagogo profesijos patrauklumui ir statusui padidinti.⁽¹²⁾ Siekiant užtikrinti, kad būtų atrinkti tinkamiausi patirties turintys įvairios kilmės kandidatai ir kad mokytojai turėtų patrauklių karjeros raidos galimybių, taip pat siekiant panaikinti dabartinį didelį šališkumą lyčių atžvilgiu, reikia įgyvendinti visapusiškas ilgalaikes politikos priemones.

Palankesnių sąlygų judumui mokymosi tikslais visais lygiais sudarymas. Pirmoji judumo suvestinė (2014 m.), parengta vykdant tolesnę su 2011 m. Tarybos rekomendacija dėl judumo mokymosi tikslais susijusių veiklų, rodo, kad judumo mokymosi tikslais aplinka valstybėse narėse labai skiriasi, vis dar nepašalintos didelės su informacija, parama besimokantiesiems ir pripažinimu susijusios kliūtys. Būtina nustatyti ir įgyvendinti veiksmus, susijusius su skaidrumu, kokybės užtikrinimu, gebėjimų ir kvalifikacijų patvirtinimu ir pripažinimu. Faktais grindžiamai judumo stebėsenai reikia geresnių duomenų.

Parama aukštojo mokslo bei profesinio regimo ir mokymo tarptautinimui išliks vienu iš prioritetų. Tai galėtų apimti bendradarbiavimą politikos srityje su kitais pasaulio regionais kokybės užtikrinimo ir mokymosi rezultatų skatinimo klausimais, strateginių partnerysčių ir bendrų kursų plėtojimą, studentų, darbuotojų ir mokslo darbuotojų judumo skatinimą, taip pat darbą siekiant sudaryti palankesnes sąlygas pasinaudoti už ES ribų įgytomis kvalifikacijomis.

⁽¹²⁾ Europos Komisijos 2013 m. tyrimas dėl politikos priemonių, skirtų mokytojo profesijos patrauklumui didinti Europoje.

Tvirtesnės ir supaprastintos ES skaidrumo bei pripažinimo priemonės ir didesnė jų sinergija. Judumui, įsidarbinimo galimybėms ir mokymuisi visą gyvenimą būtinos skaidrumo ir pripažinimo priemonės. Kai kurios iš jų, pavyzdžiui, Europasas, plačiai naudojamos. Siekdamos užtikrinti didesnę skaidrumą, dauguma valstybių narių parengė nacionalines kvalifikacijų sandaras (NKS) ir susiejo jas su Europos kvalifikacijų sandara (EKS). Kelios valstybės narės įdiegė Europos profesinio mokymo kreditų sistemą (ECVET), Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinę sistemą (EQAVET) ir Europos aukštojo mokslo erdvės kvalifikacijų sandarą (QF-EHEA).

Vykdamas tolesnę darbą turėtų būti propaguojamas neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas, taip pat sudarytos palankesnės sąlygos didesniai skaidrumui ir kvalifikacijų palyginamumui visoje Europoje. Neseniai atvykusių migrantų atveju esamos skaidrumo priemonės galėtų taip pat padėti Europos Sąjungoje geriau suprasti užsienyje įgytas kvalifikacijas, o užsienyje – ES įgytas kvalifikacijas. Tinkamu pripažinimu ir patvirtinimu galima padėti diegti atvirą ir novatorišką mokymosi praktiką, įskaitant tą, kuria taikant naudojamos skaitmeninės technologijos.

Be to, vykdamas tolesnę darbą dėmesys turėtų būti skiriamas EKS ir NKS veiksmingesniam įgyvendinimui ir tolesniam EKS plėtojimui siekiant didinti skaidrumą ir kvalifikacijų palyginamumą. Naudojant EKS ir NKS galima prisidėti prie esamos pripažinimo praktikos ir tokiu būdu palengvinti pripažinimo procesą.

Atlikus preliminarų poveikio vertinimą, ypač daug dėmesio taip pat turėtų būti skiriama dabartinių ES instrumentų, pavyzdžiui, platesnei visuomenei skirtų priemonių, portalų ir kitų paslaugų gebėjimų ir kvalifikacijų srityje, supaprastinimui ir racionalizavimui siekiant stiprinti informavimo veiklą.

Investicijų trūkumo panaikinimas. Veiksmingos investicijos į kokybišką švietimą ir mokymą – tvaraus augimo šaltinis. Vis dėlto nuo krizės pradžios viešieji biudžetai išliko suvaržyti, o kelios valstybės narės sumažino savo realiąsias išlaidas švietimui ir mokymui. Tai rodo, kad reikia padėti valstybėms narėms rengti reformas, kuriomis būtų veiksmingiau užtikrinamas kokybiškas švietimas ir mokymas atsižvelgiant į platesnį visuomenės kontekstą. Investicijų planas Europai, programa „Erasmus+“, Europos struktūriniai ir investicijų fondai, įskaitant Jaunimo užimtumo iniciatyvą, ir programa „Horizontas 2020“, gali padėti skatinti investicijas ir padėti įgyvendinti strateginės programos „ET 2020“ politikos prioritetus, užtikrinant tvirtas sąsajas su politikos sritimis.

3. VALDYMAS IR DARBO METODAI

Nuo tada, kai buvo paskelbta 2012 m. bendra ataskaita, strateginės programos „ET 2020“ valdymas pagerėjo, visų pirma sustiprinus įrodymų kaupimą (Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis) bei darbo grupių veiklos pobūdį ir išplėtojus pagrindinių suinteresuotųjų subjektų diskusijoms skirtas nuolatinės platformas, pavyzdžiui, Švietimo, mokymo ir jaunimo forumą. Apžvalgos rezultatai rodo, kad pasiektas bendras sutarimas dėl šių tolesnio darbo ciklo principų:

- strateginės programos „ET 2020“ veiksmingumui užtikrinti būtini **tvirti analitiniai įrodymai ir pažangos stebėseną**, o tai bus įgyvendinama bendradarbiaujant su Eurostatu, tinklu „Eurydice“, Cedefop, EBPO ir kitomis organizacijomis;
- **ataskaitų teikimo** supaprastinimas ir **racionalizavimas** įgyvendinant strateginę programą „ET 2020“ tebėra prioritetas; tai padaryti bus lengviau darbo ciklą prailginant iki penkerių metų. Bus optimaliai panaudoti pateikti analitiniai ir atnaujinti duomenys ir skaičiai, pavyzdžiui, per tinklą „Eurydice“ ir Europos profesinio mokymo plėtros centrą (Cedefop) („ReferNet“). Be to, konkrečioms šalims skirtuose Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenio skyriuose bus atsižvelgiama į naujausius nacionalinius duomenis, jei jie bus metodikos požiūriu patikimi;
- **tvirtesni švietimo, verslo ir mokslinių tyrimų sektorių ryšiai ir socialinių partnerių bei pilietinės visuomenės dalyvavimas** sustiprins strateginės programos „ET 2020“ poveikį ir padidins mokymosi sistemų aktualumą, siekiant padidinti Europos gebėjimus diegti inovacijas. Šiuo atžvilgiu tendencijas nustato žinių sąjungos ir sektorių igūdžių sąjungos pagal „Erasmus+“, programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmas“ ir Europos inovacijos ir technologijos institutas pagal programą „Horizontas 2020“. Bendradarbiavimas su suinteresuotaisiais subjektais taip pat bus skatinamas per Švietimo, mokymo ir jaunimo forumą, Europos universitetų ir verslo forumą, PRM ir verslo forumą bei valstybėse narėse veikiančius teminius forumus. Bus toliau bendradarbiaujama su Europos pilietine visuomene ir Europos socialiniais partneriais, kad būtų sudarytos sąlygos optimaliai pasinaudoti jų patirtimi ir jų galimybėmis vykdyti informavimo veiklą.

Strateginės programos „ET 2020“ priemonės pasiteisino, tačiau jų poveikis nacionaliniu lygmeniu ne visada buvo veiksmingas, visų pirma dėl to, kad trūko veiklos sinchronizavimo, buvo trūkumų sklaidos srityje, o informuotumo apie rezultatų naudingumą lygis šalyse buvo žemas. Strateginės programos „ET 2020“ priemonių rinkinys bus sustiprintas:

- siekdama padidinti veiklos pagal strateginę programą „ET 2020“ skaidrumą ir suderinamumą, Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis (įskaitant trijų (pirmininkavusios, pirmininkaujančios ir pirmininkausiančios) valstybių narių grupę), parengs **su strategine programa „ET 2020“ susijusį orientacinį tęstinį darbo planą**, į kurį bus įtrauktos svarbiausios veiklos sritys ir tarpusavio mokymosi renginiai, kuriuos planuojama surengti per neformalius vyresniųjų pareigūnų posėdžius, t. y. per generalinių direktorių, atsakingų už mokyklų, profesinio rengimo ir mokymo ir aukštojo mokslo klausimus, posėdžius (generalinių direktorių posėdžius) ir Švietimo ir mokymo aukšto lygio grupės, strateginės programos „ET 2020“ darbo grupių, EKS patiriamosios grupės bei Rodiklių ir lyginamųjų standartų nuolatinės grupės posėdžius, ir kuriame bus pateikta aiški šių veiklos sričių ir renginių apžvalga;
- nuo 2016 m. su priede išvardytais **konkrečiais siekiais, susijusiais su strategine programa „ET 2020“**, dirbs naujos kartos **darbo grupės** ⁽¹³⁾. Šių grupių įgaliojimus pasiūlys Komisija ir jie bus koreguojami atsižvelgiant į valstybių narių pareikštas pastabas, visų pirma Švietimo komitete. Šios grupės reguliariai teiks ataskaitas atitinkamoms neformalioms vyresniųjų pareigūnų grupėms (pvz., generalinių direktorių posėdžiuose bei Švietimo ir mokymo aukšto lygio grupės posėdžiuose), kurios užtikrina vadovavimą, ir Švietimo komitetui, kuris teikia atitinkamus pasiūlymus Tarybai. Bus skatinami novatoriški darbo metodai, o grupių pasiūlymai bus geriau skleidžiami siekiant sudaryti galimybes realiai keistis žiniomis, taip pat sudaryti palankesnes sąlygas tolesniam darbui;
- bus intensyvinama **pagal strateginę programą „ET 2020“ vykdoma tarpusavio mokymosi veikla**, paprastai vykdoma darbo grupėse, o valstybės narės, kurios susiduria su panašiais politikos uždaviniais, galės dirbti grupėmis. **Tarpusavio vertinimai**, savanoriškai rengiami įgyvendinant 2012 m. bendrą ataskaitą, kuriuose daug dėmesio skiriama konkrečiose šalyse kylantiems uždaviniams, pasiteisino neformaliuose generalinių direktorių posėdžiuose, tačiau reikia didesnio pasirengimo ir interaktyvaus dialogo. Pritaikytu **tarpusavio konsultavimusi** taip pat gali būti naudojamosi siekiant remti konkrečią nacionalinę reformų darbotvarkę; ⁽¹⁴⁾
- **gerosios patirties sklaida** ir dalijimasis įgyta patirtimi, prirėkus remiantis tarptautiniais įrodymais, bus intensyvinami organizuojant teminius renginius, politinės patirties perėmimo mainus ir imantis priemonių siekiant perduoti žinias ir keistis švietimo srityje veiksmingų sprendimų patirtimi. Kad švietimo ir mokymo sričių suinteresuotiesiems subjektams būtų lengviau veiksmingai įsisavinti tam tikrus svarbiausius strateginės programos „ET 2020“ rezultatus, ypač daug dėmesio bus skiriama svarbiausios informacijos platinimui ES oficialiosiomis kalbomis, jeigu bus ištekliai. Be to, platinimo klausimas bus įtrauktas į strateginės programos „ET 2020“ darbo grupių įgaliojimus ir bus atspindėtas tęstiniame darbo plane;
- bus sistemingai naudojamas **Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis**, kuris yra sinchronizuotas su Europos semestru ir kuriame pateikiama naujausių įrodymų pagal temas ir konkrečias šalis, kad būtų galima pateikti informacijos, reikalingos politiniams debatams Tarybos lygmeniu ir Europos Parlamente vykstančioms diskusijoms apie švietimo problemas ir reformas;
- bus išnaudojamas visas **programos „Erasmus+“** potencialas, siekiant padidinti strateginės programos „ET 2020“ priemonių poveikį, be kita ko, geriau rengiantis eksperimentinėms politikos priemonėms darbo grupėse ir naudojantis įgyvendinant pavyzdinius projektus surinktais įrodymais;
- nors buvo padaryta teigiamų žingsnių siekiant skatinti bendradarbiavimą su Užimtumo komitetu švietimo ir mokymo klausimais vykdant tolesnę veiklą, susijusią su 2012 m. bendra ataskaita, vis dar galima ieškoti būdų, kaip pagerinti šiuos ryšius ir suteikti jiems geresnę struktūrą, pavyzdžiui, skatinant įrodymais labiau grindžiamus debatus žmogiškojo kapitalo klausimais, kaip numatyta 2015 m. kovo 9 d. Tarybos (EPSCO) išvadose;
- stiprinti bendradarbiavimą Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto taryboje ir su kitų sudėčių Taryba.

⁽¹³⁾ Šios darbo grupės, kurias pagal darbo programą „Švietimas ir mokymas 2010“ pirmiausia įsteigė Komisija, siekdama įgyvendinti atvirąjį koordinavimo metodą švietimo ir mokymo srityje, yra keitimosi geriausios praktikos pavyzdžiais šiose srityse forumas. Jose savanorišku pagrindu suburiami valstybių narių ekspertai.

⁽¹⁴⁾ Tarpusavio konsultavimasis yra priemonė, kurioje savanoriškai ir skaidriai dalyvauja tos pačios srities specialistai iš nedidelio skaičiaus nacionalinių administracijų siekiant suteikti išorės ekspertų konsultacijų šaliai, kurioje vyksta svarbus politikos vystymo procesas. Pagal šią priemonę numatyta neapsiriboti dalijimusi informacija ir sukurti forumą nacionalinių uždavinių sprendimų paieškai dalyvavimu grindžiamame praktiniame seminare.

PRIEDAS

EUROPOS BENDRADARBIAVIMO ŠVIETIMO IR MOKYMO SRITYJE PRIORITETINĖS SRITYS

Per laikotarpio vidurio apžvalgą buvo patvirtintas keturių Tarybos 2009 m. nustatytų strateginės programos „ET 2020“ **strateginių tikslų** aktualumas:

1. mokymąsi visą gyvenimą ir judumą paversti tikrove;
2. pagerinti švietimo ir mokymo kokybę bei veiksmingumą;
3. skatinti vienodas galimybes, socialinę sanglaudą ir aktyvų pilietiškumą;
4. didinti kūrybiškumą ir novatoriškumą, įskaitant verslumą, visuose švietimo ir mokymo lygmenyse.

Atsižvelgiant į šiuos strateginius tikslus, apžvalgos metu akcentuotas bendras valstybių narių tikslas racionalizuoti dabartines prioritетines veiksmų sritis. Kaip matyti iš toliau pateiktos lentelės, **prioritetinių sričių** skaičių siūloma sumažinti nuo 13 iki 6; kiekviena iš šių sričių gali būti prisidedama prie vieno ar kelių laikotarpiui iki 2020 m. nustatytų strateginių tikslų, kurie visapusiškai dera su ES bendrais politiniais prioritetais ir padeda juos įgyvendinti.

Atsižvelgiant į Tarybos prašymą konkrečiau nurodyti būsimo darbo kryptis, toliau pateiktoje lentelėje prioritетinės sritys suskaidytos į **konkrečius siekius**. Veikla šiose srityse bus vertinama pasitelkiant strateginės programos „ET 2020“ darbo metodus ir priemonių rinkinį; šios sritys i) atspindi bendrus valstybėms narėms kylančius uždavinius ir ii) duoda papildomos naudos dėl to, kad su jomis susiję klausimai sprendžiami Europos lygmeniu. *Konkretūs siekiai* bus strateginės programos „ET 2020“ naujos kartos darbo grupių įgaliojimų pagrindas.

Valstybės narės, remdamosi nacionaliniais prioritetais, pasirinks tas sritis ir siekius, prie kurių jos norės prisidėti (darbu ir bendradarbiavimu).

Prioritetinės sritys	Konkretūs siekiai
1 Aktualios ir aukštos kokybės mokymosi visą gyvenimą metu suformuotos žinios, gebėjimai ir kompetencijos, itin daug dėmesio skiriant mokymosi rezultatų reikšmei įsidarbinimo galimybių, inovacijų, aktyvaus pilietiškumo ir gerovės srityse	i. Stiprinti tikslinius politikos veiksmus, kad visoje Europoje būtų gerinami rezultatai, susiję su pagrindinių gebėjimų, apimančių kalbų mokėjimą, raštingumą, matematiką, gamtos mokslus ir skaitmeninį raštingumą, įgijimu ii. Remiantis Europos bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų orientaciniais metmenimis, stiprinti universalųjų gebėjimų ir bendrųjų kompetencijų, ypač skaitmeninių įgūdžių, verslumo ir kalbinių kompetencijų, lavinimą iii. Pradėti iš naujo įgyvendinti mokymosi visą gyvenimą strategijas bei tęsti jų įgyvendinimą ir skirti dėmesio švietimo ir mokymo perinamiesiems etapams, kartu, pasitelkiant aukštos kokybės orientavimą, skatinant perėjimą į profesinį regimą ir mokymą, aukštąjį mokslą ir suaugusiųjų mokymąsi bei tarp šių etapų, įskaitant neformalųjį mokymąsi ir savišvietą, ir iš švietimo ir mokymosi sistemos į darbo rinką iv. Skatinti bendras lygias galimybes naudotis prieinamomis, aukštos kokybės ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugomis, visų pirma palankių sąlygų neturinčių asmenų atveju, ir šioje srityje įgyvendinti kokybės sistemą v. Mažinti mokyklos nebaigusiu asmenų skaičių remiant mokyklų strategijas, grindžiamas bendra įtraukia į besimokančiuosius orientuota švietimo ir antros galimybės mokytis vizija, akcentuojant tinkamas mokymosi sąlygas ir pedagoginius metodus vi. Propaguoti aukštojo mokslo aktualumą darbo rinkoje ir visuomenėje, be kita ko, veiksmingiau renkant duomenis apie darbo rinkos poreikius bei jų įgyvendinimo rezultatus ir juos numatant, pavyzdžiui, stebint aukštojo mokslo absolventų karjeros raidą, skatinant plėtoti mokymo programas, intensyvesnį mokymąsi darbo vietoje ir aktyvesnį mokymo įstaigų ir darbdavių bendradarbiavimą

	Prioritetinės sritys	Konkretūs siekiai
		vii. Įgyvendinti Rygos išvadose apibrėžtus PRM vidutinės trukmės laikotarpio siektinus rezultatus (daugiau informacijos pateikiama teksto pabaigoje), stiprinant Europos pameistrystės aljansą ir geriau numatant gebėjimų poreikius darbo rinkoje viii. Įgyvendinti atnaujintą Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkę (daugiau informacijos pateikiama teksto pabaigoje)
2	Įtraukusis švietimas, lygybė, vienodos galimybės, nediskriminavimas ir pilietinių gebėjimų propagavimas	i. Spręsti su vis didėjančia besimokančiųjų įvairove susijusius klausimus ir dinti visų besimokančiųjų, įskaitant palankių sąlygų neturinčių asmenų grupes, pavyzdžiui, specialiųjų poreikių turinčius besimokančiuosius, neseniai atvykusius migrantus, migrantų kilmės asmenis ir romus, galimybes gauti kokybiško įtraukiojo bendrojo švietimo ir mokymo paslaugas, kartu kovojant su diskriminacija, rasizmu, segregacija, patyčiomis (įskaitant patyčias elektroninėje erdvėje), smurtu ir stereotipais ii. Spręsti lyčių nelygybės švietimo ir mokymo srityje bei moterų ir vyrų nelygių galimybių klausimą ir skatinti didesnę lyčių pusiausvyra grindžiamą išsilavinimo krypties pasirinkimą iii. Sudaryti palankesnes sąlygas migrantams formaliojo ir neformaliojo mokymosi būdu veiksmingai išmokti dėstomosios (-ųjų) ir darbo kalbos (-ų) iv. Visais švietimo ir mokymo lygmenimis skatinti pilietinius, tarpkultūrinius ir socialinius gebėjimus, savitarpio supratimą ir pagarbą, atsakomybę už demokratines vertybes ir pagrindines teises v. Plėtoti kritinį mąstymą kartu su gebėjimu naudotis kompiuteriais ir žiniasklaidos priemonėmis
3	Atviras ir novatoriškas švietimas ir mokymas, be kita ko, atsižvelgiant į visus skaitmeninio amžiaus reikalavimus	i. Toliau tirti novatoriškų ir aktyvių pedagoginių metodų potencialą, pavyzdžiui, tarpdalykinio mokymo ir bendradarbiavimo metodus, skatinti aktualių ir aukšto lygio gebėjimų bei kompetencijų lavinimą, kartu puoselėjant įtraukųjį švietimą, be kita ko, skirtą palankių sąlygų neturintiems ir neįgaliems besimokantiems ii. Puoselėti bendradarbiavimą skatinant besimokančiųjų, mokytojų, dėstytojų, mokyklų vadovų ir kitų švietimo srities personalo narių, tėvų ir platesnės vietos bendruomenės, pavyzdžiui, pilietinės visuomenės grupių, socialinių partnerių ir įmonių, dalyvavimą iii. Didinti švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos sinergiją siekiant tvaraus ekonomikos augimo, remiantis pokyčiais aukštojo mokslo srityje, ir itin daug dėmesio skiriant profesiniam rengimui ir mokymui bei mokykloms iv. Skatinti naudojimąsi IRT siekiant gerinti švietimo kokybę ir didinti jo aktualumą visais lygmenimis v. Bendradarbiaujant su Europos atvirojo kodo bendruomenėmis, didinti galimybes naudotis atviraisiais ir skaitmeniniais švietimo ištekliais bei pedagoginiais metodais visais švietimo lygmenimis ir gerinti šių išteklių bei metodų kokybę vi. Atsižvelgiant į skaitmeninę revoliuciją siekti, kad visais mokymosi lygmenimis, įskaitant neformalųjį mokymąsi ir savišvietą, būtų lavinami skaitmeniniai įgūdžiai
4	Tvirta parama mokytojams, dėstytojams, mokyklų vadovams ir kitiems švietimo srities darbuotojams	i. Stiprinti geriausių ir tinkamiausių kandidatų pedagogo profesijai įdarbinimą, atranką ir pradedantiesiems darbuotojams skirtą mokymą ii. Didinti pedagogo profesijos statusą ir patrauklumą abiem lytims

	Prioritinės sritys	Konkretūs siekiai
5	Gebėjimų ir kvalifikacijų skaidrumas ir pripažinimas siekiant sudaryti palankesnes sąlygas judumui mokymosi tikslais ir darbuotojų judumui	iii. Remti pradinį rengimą ir tęstinį profesinį tobulėjimą visais lygmenimis, visų pirma siekiant spręsti su didėjančia besimokančiųjų įvairove, mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiumi, mokymusi darbo vietoje, skaitmeniniais įgūdžiais ir novatoriškais pedagoginiais metodais susijusius klausimus, be kita ko, pasitelkiant ES priemones, pavyzdžiui, iniciatyvą „eTwinning“, Mokymosi mokyklose sąsają ir Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninę platformą (EPALE) iv. Remti mokymo kompetencijos skatinimą visais lygmenimis rengiant mokytojų rengimo programas ir nustatant mokymosi proceso organizavimo ir paskatų struktūras, taip pat ieškoti naujų mokytojų rengimo kokybės vertinimo būdų
6	Tvarios investicijos, švietimo ir mokymo sistemų kokybė ir veiksmingumas	i. Tirti Investicijų plano Europai potencialą švietimo ir mokymo srityje, be kita ko, skatinant finansavimo modelius, kuriais pritraukiama privačių subjektų ir kapitalo ii. Raginti valstybes nars formuoti faktais grindžiamą politiką, įskaitant švietimo ir mokymo sistemų vertinimą, siekiant stebėti politikos įgyvendinimą ir rengti reformas, kuriomis būtų veiksmingiau užtikrinamas geros kokybės švietimas iii. Skatinti taikyti novatoriškus tvaryų investicijų į švietimą ir mokymą užtikrinimo būdus, kai tinkama, išnagrinėti rezultatais grindžiamo finansavimo ir išlaidų pasidalijimo formas

KONKRETŪS PROFESINIO RENGIMO BEI MOKYMO IR SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI PRIORITETAU LAIKOTARPIU IKI 2020 M.

Profesinio rengimo ir mokymo (Kopenhagos ir Briugės proceso) ir suaugusiųjų mokymosi sektorių darbotvarkių įgyvendinimui reikia išsamiau nustatyti ir šioje bendroje ataskaitoje patvirtinti laikotarpio iki 2020 m. siektinus rezultatus/prioritetus.

I. PROFESINIS RENGIMAS IR MOKYMAS (PRM)

2015 m. birželio 22 d. Rygos išvadose pasiūlyti šie nauji vidutinės trukmės laikotarpio siektini rezultatai ⁽¹⁾ PRM srityje 2015–2020 m. laikotarpiu:

— skatinti visų formų **mokymąsi darbo vietoje**, ypač daug dėmesio skiriant pameistrystei, įtraukiant socialinius partnerius, bendroves, pramonės, prekybos ir amatų rūmus ir PRM paslaugų teikėjus, taip pat skatinant inovacijas ir verslumą.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf

- Toliau plėtoti PRM **kokybės užtikrinimo** mechanizmus pagal EQAVET ⁽²⁾ rekomendaciją, kaip kokybės užtikrinimo sistemų dalį, **pradinio profesinio rengimo ir mokymo (P-PRM) ir tęstinio profesinio rengimo ir mokymo (T-PRM) ⁽³⁾ sistemose** įtvirtinti nuolatinio **informavimo ir grįžtamojo ryšio linijas, grindžiamas mokymosi rezultatais**.
- Didinti **PRM ir kvalifikacijų prieinamumą visiems asmenims**, sukuriant lankstesnes, galimybių keisti studijų kryptį suteikiančias sistemas, visų pirma pasiūlant veiksmingų bei integruotų orientavimo paslaugų ir užtikrinant neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimą.
- Toliau gerinti **bendrasias kompetencijas** PRM programose ir suteikti veiksmingesnių galimybių įgyti šių gebėjimų ar juos tobulinti P-PRM ir T-PRM sistemose.
- Nustatyti sisteminius požūrius į **pradinį ir tęstinį PRM dalykų srities mokytojų, dėstytojų ir kuratorių profesinį tobulėjimą** tiek mokyklose, tiek darbo vietose, ir sudaryti sąlygas šiam tobulėjimui.

II. SUAUGUSIŲJŲ MOKYMASIS

2011 m. Tarybos priimtoje atnaujintoje Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkėje ⁽⁴⁾ nurodytos tam tikros prioritetinės sritys 2012–2014 m. laikotarpiui, tačiau atsižvelgiant į strateginės programos „ET 2020“ keturis strateginius tikslus šios sritys buvo nustatytos ilgesnės trukmės laikotarpiui. Konkretūs prioritetai, kuriems valstybės narės, padedamos Europos Komisijos, turėtų skirti daugiausia dėmesio laikotarpiu iki 2020 m. kad būtų įgyvendinta darbotvarkės ilgesnio laikotarpio vizija, yra šie:

- **valdymas:** užtikrinti suaugusiųjų mokymosi sąsajas su kitų sričių politika, gerinti koordinavimą, veiksmingumą ir aktualumą visuomenės poreikiams, ekonomikai ir aplinkai, prireikus didinti tiek privačiojo, tiek viešojo sektoriaus investicijas.
- **Pasiūla ir paklausa:** gerokai padidinti aukštos kokybės suaugusiųjų mokymosi paslaugų pasiūlą, ypač raštingumo, skaičiavimo ir skaitmeninių įgūdžių srityje, ir didinti paklausą taikant veiksmingas informavimo, orientavimo ir motyvavimo strategijas, skirtas gyventojų grupėms, kurioms labiausiai reikia šių paslaugų.
- **Lankstumas ir prieinamumas:** išplėsti prieinamumą suteikiant daugiau galimybių mokytis darbo vietoje ir veiksmingai naudotis IRT; parengti žemos kvalifikacijos suaugusiųjų gebėjimų nustatymo bei vertinimo procedūras ir suteikti antrą galimybę mokytis, kad EKS 4 lygio kvalifikacijų neturintys asmenys galėtų įgyti pripažintą EKS kvalifikaciją.
- **Kokybė:** gerinti kokybės užtikrinimą, įskaitant stebėseną ir poveikio vertinimą, gerinti pradinį ir tęstinį suaugusiųjų švietimo darbuotojų rengimą ir rinkti reikalingus duomenis apie poreikius, kad būtų galima tikslingai nukreipti ir parengti mokymo paslaugų teikimą.

⁽²⁾ OL C 155, 2009 7 8.

⁽³⁾ OL C 324, 2010 12 1, p. 5.

⁽⁴⁾ OL C 372, 2011 12 20, p. 1.